



PEMERINTAH KABUPATEN PURBALINGGA
DINAS PENDIDIKAN DAN KEBUDAYAAN
SMP NEGERI 4 PURBALINGGA

Jl. Cahyana Baru, Penambongan ☎ (0281) 894166 ✉ 53314 Purbalingga
e-mail: smpn4purbalingga@gmail.com, website: www.smpn4purbalingga.sch.id

ASESMEN SUMATIF TENGAH SEMESTER GASAL
TAHUN PELAJARAN 2026/2027

Kurikulum : Merdeka
Mata Pelajaran : Bahasa Jawa
Kelas : VII (Tujuh)
Hari/tanggal : Jum'at, 25 September 2026
Waktu : 90 menit

UTAMA

PETUNJUK UMUM:

1. Berdoalah sebelum Anda mengerjakan soal
2. Tulislah identitas Anda pada lembar jawab yang telah tersedia
3. Bacalah setiap soal dengan teliti, sebelum Anda menjawabnya
4. Kerjakan semua soal dengan teliti pada lembar jawaban yang telah tersedia
5. Laporkan pada pengawas apabila terdapat tulisan yang kurang jelas, rusak atau jumlah soal kurang
6. Periksa pekerjaan Anda sebelum diserahkan kepada pengawas

- A. WANGSULANA KANTHI MENEHI TANDHA PING (X) NANG AKSARA A, B, C, UTAWA D MINANGKA WANGSULAN KANG BENER!

Gatekna Wacan Kiye kanggo soal nomer 1-3!

Museum Soegarda

Museum Soegarda Poerbakawatja kuwe salah sijining papan sejarah budaya ing Kabupaten Purbalingga sing manggon ing sacedhake Alun-Alun. Jeneng museum iki dijupuk sekang asmane tokoh pendidikan sing nduweni jasa bakti gedhe asal Purbalingga, yaiku Prof. Soegarda Poerbakawatja.

Ing njero museum iki disimpen maneka warna-warna kolèksi sejarah budaya khas Purbalingga, kayata artefak watu jaman prasejarah, gagah sentosa peninggalane Jenderal Soedirman, lan karya sing adiluhung kayata wayang suket Mbah Gepuk lan bathik Banyumasan. Museum iki migani banget kanggo para siswa sing kepengin guyub rukun sinau babagan asal usul lan sejarah budaya daerahe.

1. Pratelan sing jumbuh karo wacan ing dhuwur yakuwe ...
 - A. Museum Soegarda manggon ing adoh sekang pusat kutha lan Alun-Alun.
 - B. Wayang suket lan bathik Banyumasan kalebu koleksi sing adiluhung ing Museum Soegarda.
 - C. Museum Soegarda mung nyimpen barang-barang peninggalan prasejarah wae.
 - D. Prof. Soegarda kuwe pahlawan sing nemokake wayang suket khas Purbalingga.
2. Apa tujuan utamane disimpen barang-barang sejarah lan karya adiluhung ing Museum Soegarda miturut teks ing dhuwur?
 - A. Kanggo didol marang para wisatawan sing teka ing Purbalingga.
 - B. Kanggo ngeling-eling jenenge Mbah Gepuk lan Jenderal Soedirman wae.
 - C. Minangka papan kanggo para siswa sinau asal usul lan sejarah budaya daerahe.
 - D. Kanggo mamerake kasugihane Kabupaten Purbalingga marang daerah liya.
3. Ukara ing ngisor iki sing kalebu tembung saroja adhedhasar teks wacan ing dhuwur yaiku ...
 - A. Museum Soegarda
 - B. Purbalingga
 - C. Jasa bakti
 - D. Mbah Gepuk

Gatekna Wacan ing Ngisor Iki kanggo Ngarap Soal Nomer 4 lan 5!

Kanthi rai sing mbengut lan ati sing mangkel, Kang Darno mlaku kesusu tumuju menyang omahe Pak RT. Ora nganggo kethok pintu utawa salam, dheweke langsung nyemprot Pak RT sing lagi linggih ing teras.

"Pak RT! Aja njagokake adil-adil nek dhuwit sumbangan ronda wae ora tau dicathet terang! aja-aja sampeyan tilep kabeh!" bengoke Kang Darno karo tangane metentheng. Pak RT sing kaget mung bisa unjel-unjel dhadha nyoba sabar. Dheweke banjur njupuk buku cathetan lan nuduhake kabeh rincian dhuwit mlebu-metu sing dicathet kanthi rapi. Sanalika iku rai Kang Darno dadi abang ireng amarga isin. Pranyata dhuwit kuwe utuh lan malah wis kanggo tuku lampu rosok lan keset pos ronda. Kang Darno mung bisa mringis, kedhep-kedhep isin ora bisa ngomong apa-apa maneh.

4. Saka wacan ing dhuwur, gatekna ukara-ukara ing ngisor iki!
 1. Aja gampang nyangka ala lan nuduh wong liya tanpa bukti.
 2. Watak sing grusa-grusu lan nuruti emosi bakal gawe isin dhewe.
 3. Yen wis kebacut salah, langsung njaluk pangapura iku tumindak sing utama.
 4. Nuduh wong liya ing ngarepe uwong akeh iku tumindak sing gagah.
 5. Wong sing sabar lan jujur bakal tansah nemu kawilujengan. Piwulang becik apa wae sing bisa dijupuk saka cerita ing dhuwur?

A. (1), (2), lan (3)	C. (2), (3), lan (4)
B. (1), (2), lan (5)	D. (3), (4), lan (5)
5. Saka wacan ing dhuwur, tembung-tembung sing entuk ater-ater anuswara yaiku ...

A. Njagokake, nyemprot, nuduhake	C. Mbengut, kethok, dicathet
B. Kesusu, metentheng, unjel-unjel	D. Mangkel, pranyata, mringis

Gatekna Tembang Gambuh ing Ngisor Iki kanggo Ngarap Soal Nomer 6 lan 7!

*Sekar gambuh ping catur,
Kang tinutur tutur kang tinutur,
Tanpa tutur katula-tula katali,
Kadaluwarsa kapatuh,
Kapatuh pan dadi awon.*

6. Manut tembang Gambuh ing dhuwur, titikane utawa akibat wong sing ora gelem ngrungokake lan manut pitutur becik (tanpa tutur) bakal ...
 - A. Urip penak lan tansah seneng atine
 - B. Nemu kasangsaran lan rekasa uriye
 - C. Dadi wong sugih tur pinter banget
 - D. Diormati lan didadekake tuladha dening kanca-kancane
7. Tembang ing dhuwur awèh wewarah supaya kita aja nganti ngulinakake watak kang ala amarga wis kadaluwarsa. Nalare, pitutur ing tembang kasebut kudu dilakoni supaya ...
 - A. Kita ora ketepakan watak ala sing gawe rugi awake dhewe lan wong liya
 - B. Kita bisa diwenèhi dhuwit lan bebungah dening wong tuwa
 - C. Kita ora usah sinau maneh ing sekolah
 - D. Kita dadi wong sing diwedèni ing lingkungan sakupenge
8. *Mbah Krama sampun kondur saking sabin amargi suku lan astanipun kraos pegel sedanten.*
Owahana ukara ing dhuwur dadi basa Ngoko Alus!
 - A. Mbah Krama wis mbalik sekang sawah amarga sikil lan tangane krasa pegel kabeh.
 - B. Mbah Krama wis kondur sekang sawah amarga suku lan astane krasa pegel kabeh.
 - C. Mbah Krama sampun kondur saking sawah amargi suku lan astanipun kraos pegel sedanten.
 - D. Mbah Krama wis kondur saking sabin amarga suku lan astanipun kraos pegel kabeh.
9. Aksara Jawa kang bener kanggo ukara "Ibu mundhut tigan sekilo" yaiku...
 - A. 
 - B. 
 - C. 

Gatekna ukara ing ngisor iki!

Pacelathon A Dhani : “Fan, dina kie Tindhak maring curug yuh” Fani : “Ora disit dhan, aku lagi gerah”	Pacelathon B Davi : “Ibu badhe tindhak pundi?” Ibu : “Ibu arep maring pasar vi.”
Pacelathon C Risna : “Mbak, dinten niki badhe masak nopo?” Mbak Rini : “Dina kie arep masak jangan kangkong karo nggoreng tempe.”	Pacelathon D Ibu : “Pak, dina kie plesiran maring pante yuh.” Bapak : “Panas panas bu, maring pratin bae yuh.”

13. Saka Pacelathon ing dhuwur Pacelathon sing migunakake basa Jawa ragam krama alus sing bener yakuwe

A. Pacelathon A lan B
B. Pacelathon A lan C
C. Pacelathon B lan C
D. Pacelathon A lan D

Gatekna wacan ing ngisor iki!

1. Critane duwe kronologi utawa urutan crita sing jelas molahi sekang wiwitan crita nganti tekan penutupe crita
2. Isine bab crita lelakon lan prastawa tartamtu sing kasusun sekang pirang-pirang paragraf
3. Ana unsur-unsur pambentuke kayata tema, amanat/piwulang, plot, setting, paraga lan wateke, sarta liya-liyane.
4. Ana prastawa lan uga konflik

14. Saka wacan ing nduwur urutan tengere/tandhane crita narasi sing bener yakuwe ...

A. 2-4-3-1
B. 2-1-4-3
C. 4-1-3-2
D. 3-2-1-4

Gatekna wacan ing ngisor iki!

Ukara A: "Bapak tuku sega ing warung."

Ukara B: "Siti nyapu latar omah."

Ukara C: "Kaka nulis serat lan ngombe kopi."

Ukara D: "Adhi mangan lan ngombe jajanan sing dipundhut ibu."

15. Saka wacan ing nduwur. Urutan ukara andhahan saka cacah paling sethihik nganti cacah paling akeh yakuwe ...

A. Ukara D - Ukara C - Ukara B - Ukara A
B. Ukara A - Ukara C - Ukara B - Ukara D
C. Ukara A - Ukara B - Ukara C - Ukara D
D. Ukara B - Ukara A - Ukara C - Ukara D

16. Sri Susuhunan Pakubuwana IV miyos neng Surakarta tanggal 2 September taun 1768, banjur jumeneng nata ing 29 September 1788. Sawise 32 taun luwih sewulan nglenggahi dampar kencana piyambakipun seda. Ing ngisor kiye sing nudhuhna sedane Sri Susuhunan Pakubuwana IV yakuwe....

A. September 1820
B. Oktober 1820
C. Nopember 1820
D. Desember 1820

17. Yu Wati lan Kang Paijo nyangoni Tukirah lan Tukiye Rp. 15.000,00 bocah siji kanggo ngangkot lan jajan saben dina, khusus dina Selasa amarga ana pelajaran olah raga bocah siji sangune Rp. 20.000,00. Yen deitung seminggu, pira dhuwit sing kudu desiapna saben minggune?

A. Rp. 180.000,00
B. Rp. 190.000,00
C. Rp. 90.000,00
D. Rp. 200.000,00

18. Gatekna wacan ngisor kiye!

Adhi : "Kang, panjenengan wis mirsani biaya sekolah kanggo semester anyar?"

Kakang : "Durung, Dhi. Pira biaya sekolah sing kudu dibayar?"

Adhi : "Rp3.000.000,-. Ibu karo Bapak dhawuhi supaya panjenengan mbantu seprapatan saka biaya kabeh."

Kakang : "Iya, Dhi aku bakal nyimpen sithik-sithik dhuwit sing diparingake Bapak lan Ibu kanggo mbantu biaya sing dibutuhke"

Pira cacah dhuwit sing kudu dekumpulna kakange? Lan rata-rata nyimpen saben wulane?

A. Rp700.000,- lan rata-rata nyimpen saben wulane Rp150.000,-
B. Rp700.000,- lan rata-rata nyimpen saben wulane Rp125.000,-
C. Rp750.000,- lan rata-rata nyimpen saben wulane Rp150.000,-
D. Rp750.000,- lan rata-rata nyimpen saben wulane Rp125.000,-

Gatekna wacan ngisor kiye kanggo nggarap soal no 19–20!

Ana pocapanipun Adiguna adigang adigung
Pan adigang kidang adigung pan esthi
Adiguna ula iku
Telu pisan mati samyoh

19. Guru wilangan sing cacahé paling sethithik manggon neng gatra kaping....
A. Siji C. Telu
B. Loro D. Papat
20. Paugerane tembang neng ndhuwur yakuwe....
A. 7u, 10u, 12i, 8u, 8o
B. 7u, 10i, 12u, 8u, 8o
C. 7o, 10u, 12i, 8u, 8o
D. 7u, 8u, 10i, 12u, 8o

B. GARAPEN SOAL-SOAL NGISOR KIYE KANTHI BENER!

21. Karangan narasi kuwe ana telu. Sebutna lan wenehana tuladhane!

Gatekna pethilan tembang Gambuh ing ngisor iki!

Ana pocapanipun,
Adigang adigung adiguna,
Pan adigang ngendelaken ing kewanthan,
Adigung ngendelaken ing inggil,
Adiguna ngendelaken kapinteran.

22. Gancarna isine piwulang tembang neng dhuwur kuwe nganggo basamu dhewe!
23. Tulisen Aksara Jawane! Deni numpak motor ireng bali saka Purbalingga.
24. Gatekna ukara ing ngisor iki !
a. Mangkono ganti gentenan siswa liyane.
b. Cateten pokok-pokok isi piwulang tembang gambuh
c. Saben siswa gawe cathetan asiling andharan sekang kanca sekelompoke kaya tuladha neng ngisor kiye
d. Andarna maneh sekang asil catetanmu kanthi cara lesan nganggo basa ngoko lan basa krama alus marang kanca sekelompokmu
e. Siswa sing paling apik andharane isi piwulang tembang gambuh dadi wakil maju tingkat kelas.
25. Ibu tindak Purbalingga ngasta dhuwit cacahé Rp. 1.000.000,00. Dhuwit kuwe kanggo mundhut batik kagem Bapak Rp 200.000,- lan gamis kangge Ibu Rp 300.000,- neng toko Ceria. Ndilalah ana diskon 10%. Pira anggone Ibu mbayar batik lan gamis kuwe? Sauwise kuwe banjur mundhut pelem 3 kg sing saben kg regane Rp. 35.000,00. Dhuwite ibu kari pira sauwise blanja kuwe?

----- Sugeng Makarya -----